

Franciaország: az EUSZA segít megküzdeni az árvízzel

Gard megmentése

A kétszer is árvíz sújtotta Gard tartomány azért részesült támogatásban az Európai Unió Szolidaritási Alapjából, hogy helyreállítsa a legsúlyosabb károkat, az infrastruktúrát és az egészségügyi, illetve szociális és oktatási szolgáltatást, valamint hogy a kockázat megelőzésével jobban védje területét. Ez összesen 115 akciót jelent, amelyek a rövid határidők tartása érdekében egyesítették az igazgatás erőforrásait. Látogasson el az EUSZA úttörőihez!

Sommières-ben a Vidourle áradása elérte az épületek első emeletét

„Az EUSZA valóságos katalizátor! – kiáltott fel Jean-Pierre Hugues. – 21 millió euró nyolc hónap alatt, ez már jelentős segítség a gazdaság számára!” És a prefektus úr ⁽¹⁾ tudja, miről beszél: két év alatt egymás után kétszer kellett összehangolnia a Szolidaritási Alap megvalósítását a megyéjében.

A Francia Középhegység, a Földközi-tenger és a Rhône között helyezkedik el a heves folyóvizek által szabdalts és különösen árvízveszélyes Gard megye (Languedoc-Roussillon). 2002. szeptember 8-án és 9-én a terület viharos erejű árhullámot élt meg, amelyet a francia meteorológusok „cévennes-i epizódnak” hívnak: a megye északi határát alkotó Cévennes-hegységben heves patakok erednek, amelyek vize nagyon gyorsan ömlik rá a partvidéki síkságra. Az esőzések néha annyira váratlanok és bőségesek, hogy sem a folyómedrek, sem az évszázadok alatt megépített töltések nem tudják megtartani a hatalmas víztömeget. Ez gya-

kori jelenség nyár végén, de 2002 szeptemberében a csapadék magasabb szintet ért el, mint mérése óta bármikor, ami különösen drámai következményekkel járó áradást okozott: 23-an életüket veszítették, az árvíz 353-ból 300 települést érintett különböző mértékben, és az anyagi kárt 830 millió euróra becsülik.

„Alès-nál értettem meg először, hogy mennyire létfontosságú a távközlés – meséli Samuel Glairon-Rappaz, a Gard megyei prefektúra területkezelési és helyi fejlesztési hivatalának munkatársa. – A 21. században Franciaországban egy 50 ezer lakosú város teljesen el van vágva a külvilágtól, ez megdöbbentő.” Valóban, a Gardon heves és hirtelen áradása következtében, amely kárt okozott minden kommunikációs infrastruktúrában, ideértve az utakat és a GSM-antennákat, Alès agglomerációja huszonnégy órára teljesen elszigetelődött a külvilágtól.

(1) Franciaországban az államot egy „prefektus” képviseli az országot alkotó 100 megye mindegyikében.

„Szeptember 9., reggel 6 óra 30 perc volt... A Gardon szintje egy méterrel haladta meg a töltésfalat – emlékszik vissza François Saix, az Alès központjában lévő 200 ágyas Bonnefon-klinika igazgatója. – Egyetlen pillanat alatt hatalmas mennyiségű víz hatolt be a bejárati csarnokba! És szerencse, hogy akkor történt, amikor egyetlen beteg sem tartózkodott az alagsorban kialakított műtéti tömbben! Semmi esélyük nem lett volna... A személyzet azon néhány tagjának, aki akkor ott tartózkodott, alig volt ideje kimenekülni, mielőtt a víz mindent elborított!”

Gard, amely néhány héttel Németország, a Cseh Köztársaság és Ausztria után esett katasztrófális mértékű árvíz áldozatául, az elsők között részesült a 2002. november 11-én létrehozott EUSZA-ból. Egy hónappal később, egyik napról a másikra az Európai Bizottság úgy döntött, hogy az EUSZA címén 21 millió eurót folyósít Franciaországnak, aminek a célja a gard-i sürgős intézkedések finanszírozása. Az Alapból összesen 115 különböző akciót finanszíroztak kétezer és kétmillió euró közötti összegben.

A Bonnefon-klinika tetején a műtéti blokkot tartalmazó modul egységet állítottak fel

Túlélés

Az EUSZA jogszabályi rendelkezéseivel összhangban a hitelt először az infrastruktúra helyreállítására használták. Gard-ban a víz- és közlekedési rendszer helyreállítása 4,5 millió, az egészségügyi és oktatási létesítményeké pedig 6,3 millió euróba került.

Alès-ban például a Bonnefon-klinika 5,4 millió eurós kárt jelentett. Az összeg negyötödét biztosítótársaságok állták, de egy egymillió eurós veszteség kártérítés nélkül maradt. Ezért örömmel fogadták a 783 382 eurós EUSZA-támogatást. 2003 elején egy 15%-os előleg lehetővé tette az ellátás helyreállítását átmeneti épületekben, valamint a sebészi szolgáltatások és a műtéti tömb emeletekre való áthelyezését.

A Szolidaritási Alap kiegészíti az egyéb állami támogatásokat, pótolja a magánkártérítés hiányát, de egy kis „pluszt” is biztosít, amellyel még több érhető el, különösen a megelőzésben: „Az EUSZA 311 000 eurója segítette gyorsan helyreállítani a károkat, és megelőző intézkedéseket is tudtunk tenni. Például vízmentes válaszfalakat és egy olyan berendezést tudtunk beépíteni, amely biztosítja az elektromos eszközök működését” – emeli ki Jean-Louis Tetu, a 600 ágyas, az árvíz által szintén jelentősen sújtott

Alési Kórházi Központ társigazgatója. „Mindezt a befektetést nem tudtuk volna megvalósítani az Alap nélkül” – közli Michel Gil, a 120 ezer személyt kiszolgáló kórház pénzügyi igazgatója.

Az oktatási szektor 2,8 millió eurót kapott. Ebbe nem tartoznak bele a Gard-ban a Szolidaritási Alapból részesülő bölcsődék, iskolák, alsó fokú középiskolák, gimnáziumok és más szociális-oktatási létesítmények. Bagnolban például a „Les Hamelines” középfokú oktatási intézmény közel 270 000 eurót kapott a Cèze áradása miatt nagyrészt árvíz alá került telkének helyreállítására. „Európa beavatkozása nélkül végleg bezárhattuk volna ezt a nagyszerű helyet, és el kellett volna költöznünk, Isten tudja hová és mikor” – erősíti meg egyhangúlag Yves Abad és Jean-Claude Tichadou, a nagy nehézségekkel küzdő fiatalok központjának elnöke, illetve igazgatója.

A kedvezményezettekkel való helyszíni találkozás során gyorsan érthetővé válik, hogy a Szolidaritási Alap segít megőrizni a hasznos és szükséges struktúrákat, amelyek pénzügyi eszközei nem teszik lehetővé egy ilyen katasztrófa túlélését. Az EUSZA nélkül semmivé válnának az együttes munka évei. Ahelyett, hogy „a gazdagok humanitárius alapja” lenne, mint azt sokan gondolják, a Szolidaritási Alap a helyreállítás valódi eszköze.

A Pont du Gard

„Az EUSZA nélkül a híd sokáig olyan állapotban lenne, amilyenben a Gardon azt hagyta – erősíti meg Bernard Pouverel, a Pont du Gard-t kezelő szervezeti egység igazgatója. – Csak a legfontosabb teendővel foglalkoztunk volna, a műemlék ugyanolyan sérülékeny maradt volna, pedig az áradások elkerülhetetlenül visszatérnek”. Franciaország negyedik leglátogatottabb (évente 1,4 millió látogatót fogadó) régészeti helye esetében nem takarékoskodnak a pénzzel: a 2,2 millió eurós befektetéssel ez a Szolidaritási Alap legnagyobb szabású önálló akciója Gard-ban.

A legmagasabb római híd és vízvezeték nemzetközi szinten is kiemelkedő örökség, emellett a helyi lakosság népszerű kiránduló- és fürdőhelye. Az Európai Regionális Fejlesztési Alap (ERFA) által biztosított 9,833 millió euró lehetővé tette a hely értékének növelését és jobb védelmét, kiegészítve azt egy múzeummal, egy kávézóval és egy „ellenőrzött” kereskedelmi központtal, valamint egy távolabbi parkolóval. „És pont abban a pillanatban, amikor mindez működni kezdett, a Gardon kilépett a medréből, és mindent semmivé tett” – panasolja Bernard Pouverel.

A Szolidaritási Alap így alapvetően két síkon avatkozott be: 1,36 millió eurót használtak fel a Gardon töltésének megépítésére 400 m hosszúságban, 840 000 eurót pedig egy megerősített pihenőhely létrehozására fordítottak, amely felváltotta a folyó által elmosott régi teraszokat. „Addig kellett ütni a vasat, amíg meleg – folytatja az igazgató. – Ezt követően nehezen találtunk 1,3 millió eurót a töltés falának rekonstrukciójához. Végül ez is sikerült, és elmondhatom, hogy a munkabrigádok még a helyükön voltak, és éppen akkor fejezték be az ERFA által finanszírozott fejlesztéseket. Az EUSZA ezenkívül a tisztítási munkákat is felgyorsította.”

A megelőző infrastruktúrák biztosítása és „a kulturális örökség azonnali védelme” az EUSZA másik alapvető célja. Gard-ban a hordalék kikotrása és a folyók fő medrének megtisztítása 5 millió eurót igényelt, és 2,1 milliót költöttek a töltések és gátak – ökológiai módon történő – kialakítására és helyreállítására. E célból a „folyó vízgyűjtő medencéjének településközi bizottságai” – amelyeknek a hatáskörébe tartozik a vízgyűjtő medence minden folyóvízzel kapcsolatos problémájának kezelése – nagymértékben megkönnyítették az Alap támogatásának hatékony hasznosulását.

Laboratórium

„Elmondható, hogy az EUSZA két beavatkozási kategóriának kedvezett – erősíti meg Chantal Dumontell, a Gard Megyei Állami Tevékenységek Hivatalának igazgatója. – Természetesen a »hivatalos« végső kedvezményezettek, miként minden állami szolgálat is, köteles eredeti módon rugalmasságot tanúsítani a kezelésben, és néha forradalmi gyakorlatokat kell alkalmaznia. E tekintetben a Szolidaritási Alap a helyes gyakorlatok laboratóriuma volt.”

A 2002. december 26-án Gard rendelkezésére bocsátott 21 millió eurós EUSZA-hitelt 2003 márciusa és decembere között teljes egészében felhasználták, megfelelően annak a kötelezettségnek, hogy az EUSZA-támogatásokat egyetlen és ugyanazon költségvetési éven belül kell felhasználni. Ez a nagyon rövid kezelési határidő nagyon nagy reakcióképességet és hatékony partnerséget igényel. Az EUSZA így igen szoros együttműködésre kényszerítette a különböző állami beavatkozókat (az államot, a régiót, az általános tanácsot, a településeket), de a munkálatok vezetőit és az érintett magánvállalatokat is.

A Pont du Gard-tól mintegy tíz kilométerre a folyó felső folyása felé elhelyezkedő Pont Saint-Nicolas „azonos állapotú” helyreállítása jelentős példája annak, hogy a Szolidaritási Alap megvalósítása milyenfajta szinergiákat tud létrehozni. 19 méteres íve ellenére ez a Gardon torkolatát átívelő, 13. századi híd 2002 szeptemberében 2,7 méterrel került a víz alá, mivel a folyó vízszintje ezen a helyen majdnem elérte a 22 métert. A híd minden felépítménye elpusztult. Mivel stratégiai fontosságú közúti hídról és Gard lakossága számára nagyon szimbolikus jelentőségű helyről van szó, az a döntés született, hogy a felbecsülhetetlen örökséget tiszteletben tartva állítják helyre a hidat. *„Haboztunk felhasználni az EUSZA-t a korlátozott idő miatt – magyarázza Michel Ravet, Gard prefektúrája Területkezelési és Helyi Fejlesztési Hivatalának vezetője. – 2003 novemberére, legfeljebb nyolc hónap alatt mindennek készen kellett lennie. Ez valódi hazardjáték volt, de nyertünk!”* Valójában a Pont Saint-Nicolas tanúja volt annak, hogy az összes finanszírozó, műemlékvédő és vállalkozó öt hónap alatt lebonyolította a konzultációkat, tárgyalásokat, a munkálatok felosztását és végrehajtását, amelynek során *„több száz követ kellett méretre vágni, mivel egyik sem volt azonos méretű”* – emeli ki Claude Cap, a munkálatok irányításával megbízott mérnök.

A Gardon által elpusztított Saint-Nicolas híd (lent) eredeti állapotában áll helyre (lent)

„Marshall-terv”

„Olyan kivitelezőket választottunk a projektek számára, akik képesek egy év alatt felhasználni a hiteleket – magyarázza Jean-Pierre Hugues prefektus. – Ezt követően »egyéni pénztárként« működtünk, és hatékony partneri kezelési módszert dolgoztunk ki, amelynek alapját alkották a heti programozási bizottságok, havi nyomon követési bizottságok, egy rekonstrukciós csoport stb. A dolgokat megkönnyítette, hogy az EUSZA szabályai sokkal egyszerűbbek és rugalmasabbak, mint az EFA szabályai. Az EUSZA »Marshall-terv« oldala nagyon hatékony. Végül a felettebb rövid határidő és a lajzárti idő különösen motíválja a maximális energiák mozgósítását.”

2003 decemberében Gard-t újból árvíz sújtotta, de ez teljesen más volt, mert a Rhône áradt ki. A folyó 15 napon keresztül lépett ki a medréről Gard, Vaucluse és Bouches-du-Rhône megyében. A katasztrófa 26 települést érintett. A 2002. évi EUSZA-hitelek helyes kezelése minden bizonnyal kedvezett a 2003. évi második árvízét követő, 19,626 millió eurós juttatásnak, amelyet a három megye között osztottak fel.

„Nem vagyunk a Szolidaritási Alap előfizetői – hangsúlyozza a prefektus. – Európa értékes támogatásának ellenértéke a kockázatmegelőzés, és főleg a területkezelés és a fenntartható fejlődés: ösztönözni kell például az embereket arra, hogy a város központjában, és ne az újonnan parcellázott területeken telepedjenek le. Ezt nehéz elfogadtatni. Az a tény, hogy már minden új építési engedélyt elutasítanak ott, ahol 50 cm-t meghaladó árvíz lehetséges, nem túl népszerű intézkedés, de elérkeztünk ide...”